

Protokoll fra møte i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden i VKM

Dato: 28.09.05

Tid: kl 09.30 – 15.00

Sted: Veterinærinstituttet, 5 etg.

Deltakere

Fra Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden:

Janneche Utne Skåre (leder), Jan Alexander (frem til kl. 11.30), Gunnar Sundstøl Eriksen, Kari Grave, Kåre Julshamn, Tore Aune, Marc Berntssen, Helle Katrine Knutsen, Ole Bent Samuelsen

Forfall: Helle Margrete Meltzer

Fra sekretariatet til VKM:

Marie Louise Wiborg (Ref.)

Fra Mattilsynet

Are Sletta

Fra SFT:

Per Erik Iversen

1. Velkommen, registrering av eventuelle fravær og habilitet

Leder for faggruppen, Janneche Utne Skåre, ønsket velkommen til møtet i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinrester i matkjeden (Faggruppe 5). Gunnar S. Eriksen ble ønsket velkommen som nytt medlem av faggruppen.

Medlemmene fikk muntlig forespørsel om habilitet, og ingen erklærte seg inhabile vedrørende sakene som skulle behandles på dette møtet.

Sekretariatet etterlyste CV og habilitetsskjema fra de i faggruppen som ikke allerede hadde levert inn dette.

2. Godkjenning av dagsorden

Innkallelse og forslag til dagsorden for møtet ble godkjent.

Protokoll fra forrige møte (25-26. mai 2005) ble gjennomgått uten spesielle kommentarer eller anmerkninger.

3. Saker fra møte i Hovedkomiteen

Protokoll fra forrige møte (24. mai 2005) ble gjennomgått. Faggruppetleder orientert kort om ekstramøtet i Hovedkomiteen der helse- og miljøvurdering knyttet til antibiotikaresistensgener i GMO ble diskutert. Uttalelse fra Hovedkomiteen vedrørende denne saken skal sluttbehandles på møtet 11. oktober.

4. Saker til behandling på møtet

Vurdering av nye resultater Sør fjorden (05/507)

Sør fjorden har på grunn av industriell aktivitet en lang historie med kostholdsråd. Den statelige overvåkingen av fjorden i regi av SFT har pågått i mange år. Mattilsynet har spurt VKM om å vurdere nye resultater av miljøgifter i marine organismer fanget i Sør fjorden. Mattilsynet ønsker svar på hvilken helsemessig risiko det er for befolkningen og eventuelle følsomme grupper å spise fisk og skalldyr med de målte miljøgiftnivåene.

Sekretariatet hadde i forkant av møtet sendt ut et revidert utkast til uttalelse fra faggruppen (05/507-3-rev2) som ble diskutert på møtet. Et vanskelig punkt i vurderingen er knyttet til inntak av kvikksølv fra torsk. Torsk fra indre del av Sør fjorden er betydelig forurenset med kvikksølv i forhold til torsk fanget andre steder. Teoretiske inntaksberegninger, der kvikksølvnivåene i torsk varierer, ble gjennomgått og benyttet som grunnlag i vurderingen.

Vedtak: Sekretariatet lager et revidert utkast til uttalelse fra Faggruppe 5 i henhold til innspill fra medlemmene. Saken sendes på elektronisk høring til faggruppemedlemmene og sluttbehandles før neste møte i faggruppen. Sekretariatet lager tilsvarende utkast til uttalelse for Oslofjorden relatert til kvikksølvnivåer i torsk som sendes på elektronisk høring.

Grunnlag for å vurdere sjømat fra forurenkede havner og fjorder (05/509)

Rapport om kostholdsråd i havner og fjorder (05/509-7)

Det har på flere møter blitt redegjort for arbeidet med å gjennomgå materialet med kostholdsråd i norske havner og fjorder (Samarbeid mellom Mattilsynet, SFT og VKM ved sekretariatet). Resultatet skal sammenstilles i en egen rapport.

Utkast til endelig rapport var sendt ut i forkant av møtet. Faggruppemedlemmene kom med innspill på rapportutkastet. Generelt syns alle medlemmene at rapporten var lettlest og at den

hadde fått en form og et innhold som var interessant og nyttig. Deler av organiseringen i kapittelet om organiske miljøgifter bør omstruktureres noe, samt at enkelte feil og mangler med for eksempel kart og tabeller må rettes opp. Faggruppemedlemmene gleder seg til å kunne bruke den endelige versjonen som oppslagverk i årene som kommer.

Vedtak: Faggruppemedlemmene fikk 14. dager til å kommentere feil eller mangler i rapporten. Korrekturer skal skrives direkte inn i rapporten som så sendes sekretariatet som vil sammenstille alle kommentarene. Frist for tilbakemelding til sekretariatet er onsdag 12. oktober. Sekretariatet i VKM vil i samarbeid med Mattilsynet og SFT påse at rapporten ferdigstilles og slutføres i henhold til avtale med konsulentfirmaet.

Grunnlag for å vurdere sjømat fra forurensede havner og fjorder (05/509-1-rev1)

På bakgrunn av arbeidet med overnevnte rapport og tidligere vurderinger av analyseresultater i havner og fjorder har Faggruppe 5 initiert et arbeid med å lage grunnlag for å vurdere sjømat fra forurensede havner og fjorder. Det er ressurskrevende å sammenstille risikovurderinger for hver fjord med de forskjellige matvarene som undersøkes. Mesteparten av dette arbeidet vil også fremover være ”rutinepreget” siden det finnes risikovurderinger og fordi det etter hvert også er satt grenseverdier for de aller fleste miljøgiftene som er aktuelle.

Grunnlaget skal være et verktøy/hjelpemiddel for Mattilsynet for rutinemessige vurderinger av forurenset sjømat fra havner og fjorder. Med et slikt verktøy bør Mattilsynet kunne risikohåndtere de fleste sakene uten å henvende seg til VKM. Mattilsynet bør kun henvende seg til VKM i forurensningssaker som ikke kan håndteres ved hjelp av verktøyet.

Faggruppemedlemmene diskuterte det reviderte utkastet av ”Grunnlag for å vurdere sjømat fra forurensede havner og fjorder” på møtet. Dokumentet vil utvides etter hvert som vurdering av stoffgrupper og/eller aktuelle matvarer ferdigstilles.

- Faggruppemedlemmene kom frem til at vurdering av PAH i skjell og tungmetaller i skjell kunne ferdigstilles.
- Arbeidet med å vurdere kvikksølv i fisk skal gjennomføres etter samme mal som blir brukt i vurdering av nye resultater fra Sørfjorden (05/507).
- Vurdering av dioksiner og dioksinliknende PCB i fisk kan først påbegynnes etter at bergningsmodellene som inngår i ”Helhetssyn på fisk” er ferdigstilt.
- Arbeidet med å vurdere PCB₇ vil først starte etter at EFSA ferdigstiller sin risikovurdering av ikke-dioksinliknende PCB. Rapporten fra EFSA blir sannsynligvis klar i løpet av november 2005.
- Faggruppen mente videre at det er grunnlag for å utarbeide en vurdering av TBT.
- Revurdering av risikovurderingen av dioksiner og dioksinliknende PCB i fiskelever bør påbegynnes. Dette arbeidet krever imidlertid at noen gjennomgår og sammenstiller alle resultater som finnes på fiskelever i kystnære strøk før faggruppen går i gang med vurderingen. Faggruppen foreslo at dette arbeidet med å systematisere alle analyseresultater på fiskelever settes ut på oppdrag til et eksternt miljø.
- Tilslutt mente faggruppen at det ikke finnes tilstrekkelig med data til å vurdere kadmiuminnholdet i krabber.

Vedtak: Sekretariatet ferdigstiller vurderingen av PAH i skjell og vurderingen av tungmetaller i skjell etter innspill fra møtet. Endelig utkast sendes på elektronisk høring før uttalelsen oversendes Mattilsynet. Sekretariatet begynner på et utkast om TBT i skjell og kvikksølv i fisk som tas opp på neste møte i faggruppen. Sekretariatet påser at sammenstillingen av fiskeleverdata påbegynnes. Faggruppen vil igangsette en vurdering av kadmium i krabber når nye analyseresultater foreligger. Status for de andre vurderingene som

bør inkluderes i "Grunnlag for å vurdere sjømat fra forurensede havner og fjorder" tas opp på neste møte i faggruppen.

Vurdering/kommentering av SFT-rapport: "Kartlegging av nye organiske miljøgifter i 2004" (05/510)

Faggruppen har mottatt et utkast til ny bestilling fra Mattilsynet vedrørende nye analyseresultater av en rekke nye organiske miljøgifter som det er mindre kunnskap om. Resultatene er publisert i en ny SFT-rapport: "Kartlegging av nye organiske miljøgifter i 2004".

Faggruppen diskuterte kort innholdet i rapporten og mulige måter å løse oppdraget på. Faggruppemedlemmene var alle enige om at for de fleste stoffene ville det ikke være tilstrekkelig med kunnskap til å gjennomføre en risikovurdering, samtidig som det ville være interessant å beskrive dagens status basert på tilgjengelig vitenskapelig kunnskap for flere av stoffene i rapporten.

Vedtak: Et faggruppemedlem skal gjennomgå litteraturen til stoffene irgarol, diuron, BHT og dicofol med tanke på humantoksiske egenskaper. Sekretariatet skal bistå arbeidet. Når det gjelder bromerte flammehemmere har faggruppen allerede gjennomført en risikovurdering av PBDE. For HBCD planlegger Mattilsynet en egen bestilling til VKM for dette stoffet sett i sammenheng med forurensningsproblematikken i Ålesundsfjorden. Faggruppen vil ikke gå i gang med perfluoralkylstoffene før EFSA har ferdigstilt sin risikovurdering av denne stoffgruppen.

Behov for risikovurderinger av avløpsslam brukt som gjødsel (05/511)

VKM har mottatt et utkast på et nytt oppdrag fra Mattilsynet om risikovurdering av avløpsslam brukt som gjødsel. En rekke problemstillinger knyttet til forekomst av miljøgifter i avløpsslam er skissert i utkastet fra Mattilsynet.

Faggruppen diskuterte utkastet på møtet.

Vedtak: Faggruppen kom frem til at bestillingen vil berøre flere fagfelt enn det Faggruppe 5 har ansvar for. Faggruppen foreslår at det settes ned en arbeidsgruppe med en sammensatt kompetanse for å komme frem til et mandat for arbeidet. Deler av dette arbeidet bør settes ut på oppdrag til vitenskapelige miljøer som har rett kompetanse.

Avsluttede saker:

Risikovurdering av PBDE (04/504)

Den ferdige vurderingen ble ikke gjennomgått på møtet.

Vurdering - nye resultater fra fisk i Mjøsa (05/504)

Den ferdige vurderingen ble ikke gjennomgått på møtet.

5. Orientering fra ad hoc grupper/ undergrupper eller lignende.

Helhetssyn på fisk

Faggruppeleder orienterte kort om status for arbeidet.

Utvikling av generelle eksponeringsmodellverktøy (05-003)

Ad hoc gruppens arbeid ble kort diskutert på møtet. Faggruppe 5 skal komme med innspill på hvilke eksponeringsmodeller som kan være aktuelle for faggruppens arbeid.

Vedtak: Sekretariatet skal lage utkast til en kort kommentar fra faggruppen om aktuelle eksponeringsmodeller som faggruppeleder godkjenner før den sendes til leder av *Ad hoc* gruppen.

Anvendelse av "threshold of toxicological concern" (TTC)-prinsippet for risikovurderinger i VKMs faggrupper (05/902)

Det er nedsatt en *Ad hoc* gruppe for å utrede TTC-prinsippet nærmere. Sekretariatet opplyste at et faggruppedlem er meldt inn som deltager i *Ad hoc* gruppen. Arbeidet vil starte i løpet av høsten.

6. Saker til hovedkomiteen

Faggruppe 5 ønsker at sak 05/511 Behov for risikovurderinger av avløpsslam brukt som gjødsel skal sluttbehandles i hovedkomiteen (se punkt 4) fordi den vil berøre fagfelt som ligger utenfor faggruppens ansvarsområder.

7. Orientering fra Mattilsynet

Mattilsynet orienterte kort om hva de hadde gjort med ferdigbehandlede saker. Resultatene fra "Vurdering - nye resultater fra fisk i Mjøsa (05/504)" ble av Mattilsynet kommunisert til ulike aktører i Mjøs-regionen. Deler av vurderingen vil også inngå i et nytt "fakta-ark" om Mjøsa som Mattilsynet lager i samarbeid med SFT og Folkehelseinstituttet. Mattilsynet er godt fornøyd med "Risikovurdering av PBDE (04/504)". Den vil bli brukt av Mattilsynet til å risikohåndtere resultater av PBDE i matvarer. Mattilsynet har også benyttet vurderingen internt som et eksempel på en risikovurdering fra VKM som Mattilsynet har stor nytte av i sitt arbeid.

8. Møter o.a. av felles interesse

Sekretariatet hadde i forkant av møtet sendt ut informasjon om et seminar om per- og polyfluorerte alkyl stoffer (PFAS) ved NILU 13. oktober 2005.

Et faggruppedlem orienterte kort om et annet seminar om hormonforstyrrende stoffer som skal avholdes, ved Det Norske Videnskaps-Akademi 13-14. oktober 2005. Sekretariatet skulle sende ut mer informasjon om dette møtet til faggruppedlemmene i etterkant av møtet.

9. Nytt fra sekretariatet

Sekretariatet informerte litt om mulige betalingsalternativer for arbeid utført for VKM.

10. Eventuelt

Ingen punkter under eventuelt.

11. Nye møtedatoer

Siste møtet i 2005: Tirsdag 6. desember

Forslag til første møte i 2006: Tirsdag 24. januar